

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.951:35.078.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2023-1-2>

Бондаренко Вікторія Анатоліївна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та культури фахового мовлення,
Інститут з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2326-4394>

Пустова Наталія Олександрівна,

аспірантка кафедри кримінального права і кримінології,
Інститут з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9406-5790>

ПРИНЦИПИ ГАРАНТІЙ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ)

***Анотація.** У статті на підставі комплексного системного підходу до дослідження правових явищ здійснено аналіз чинних і таких, що втратили чинність, нормативно-правових актів, які розкривають принципи гарантій прав фізичних і юридичних осіб під час здійснення державного нагляду (контролю) в Україні. Принципи-гарантії – це закріплені нормами права належні умови для забезпечення прав і свобод, законних інтересів фізичних і юридичних осіб під час проведення державного нагляду та контролю. Актуальність теми дослідження зумовлена впливом наглядових і контрольних заходів на соціально-економічний стан країни та конкурентоспроможність економіки. Розглянуто такі принципи державного нагляду (контролю), як: пріоритетності безпеки в питаннях життя та здоров'я людини, функціонування та розвитку суспільства, середовища проживання та життєдіяльності перед іншими інтересами та цілями у сфері господарської діяльності; підконтрольності та підзвітності органу державного нагляду відповідним органам державної влади; рівності прав і законних інтересів; гарантування прав і законних інтересів суб'єкта господарювання; об'єктивності та неупередженості здійснення державного нагляду (контролю); відкритості, прозорості, плановості та системності державного нагляду; неприпустимості дублювання повноважень органів державного нагляду; невтручання органу державного нагляду в діяльність суб'єкта господарювання, якщо вона здійснюється в межах закону; відповідальності органу державного нагляду та його посадових осіб за шкоду, завдану суб'єкту господарювання; презумпції правомірності діяльності суб'єкта господарювання; орієнтованості державного нагляду на запобігання правопорушенням у сфері господарської діяльності; допущення встановлення планових показників чи будь-якого іншого планування щодо притягнення суб'єктів господарювання до відповідальності та застосування до них санкцій. Визначено, що формування принципів-гарантій державного нагляду (контролю) залежить від закономірностей економічного розвитку, а їх зміст є відображенням соціально-економічної ситуації у країні. Зазначено, що доцільно здійснювати пошук нових ефективних принципів-гарантій.*

***Ключові слова:** суб'єкти господарської діяльності, заходи державного нагляду (контролю), контролювані особи, реалізація, система.*

Bondarenko Viktoriia, Pustova Nataliia. PRINCIPLES OF GUARANTEES OF THE RIGHTS OF INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES DURING STATE SUPERVISION (CONTROL)

***Abstract.** The article, based on a complex systematic approach to the study of legal phenomena, deals with an analysis of current and obsolete normative and legal acts, which reveal the principles of guaranteeing the rights of individuals and legal entities during state supervision (control) in Ukraine. Principles-guarantees are the proper*

conditions laid down by law for ensuring the rights and freedoms, and legitimate interests of individuals and legal entities during state supervision and control. The relevance of the research topic is provided by the influence of supervisory and control measures on the socio-economic state of the country and the competitive ability of the economy. The principles of state supervision (control) are the priority of safety in matters of human life and health, the functioning and development of society, the living environment and life activities over other interests and goals in the field of economic activity; controllability and accountability of state supervision body to the relevant state authorities; equality of rights and legitimate interests; guaranteeing the rights and legal interests of the business entity; objectivity and impartiality of state supervision (control); openness, transparency, planning and systematic way of state supervision; inadmissibility of duplication of powers of state supervision bodies; non-interference of the state supervisory body in the activities of the economic entity, if it is carried out within the law; liability of the state supervisory body and its officials for damage caused to the business entity; presumptions of legality of the business entity's activity; orientation of state supervision on the prevention of offenses in the sphere of economic activity; allowing the establishment of planned indicators or any other planning for holding business entities accountable and applying sanctions to them. It is determined that the formation of principles-guarantees of state supervision (control) depends on the laws of economic development; their content is a reflection of the socio-economic situation in the country. It is noted that it is advisable to search for new effective principles-guarantees.

Key words: *subjects of economic activity, measures of state supervision (control), controlled persons, implementation, system.*

Вступ. Цивілізований державний нагляд (контроль) у суспільстві затребуваний і необхідний: він дає змогу оберігати правопорядок, охороняти та захищати права й інтереси громадян, підприємців, організацій та інших суб'єктів права. Водночас практика, на жаль, свідчить, що система державного нагляду (контролю) працює неефективно, наглядовими (контрольними) органами допускаються численні порушення прав і законних інтересів контрольованих осіб, унаслідок яких підприємці та громадяни зазнають великих матеріальних і репутаційних втрат. На наглядові (контрольні) органи покладено обов'язки щодо визнання, дотримання та захисту прав контрольованих осіб.

Велике значення для розроблення цієї проблеми мали праці вчених: В. Авер'янова, О. Андрійко, В. Бевзенка, А. Берлача, Ю. Битяка, І. Бородіна, П. Діхтієвського, І. Гриценка, Є. Додіна, Р. Калюжного, Л. Кисіль, А. Козловського, М. Козюбри, Т. Коломоєць, В. Колпакова, О. Кузьменко, В. Курила, Є. Курінного, Р. Мельника, В. Настюка, Н. Оніщенко, О. Остапенка, А. Селіванова, Ю. Шемчушенка й інших. Тема принципів гарантій прав фізичних і юридичних осіб під час здійснення державного контролю та нагляду розглянута на сторінках наукової літератури, але серед інших характеристик державного нагляду.

Мета статті – дослідження принципів гарантій прав фізичних і юридичних осіб під час здійснення державного нагляду (контролю).

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження становили універсальні наукові методи пізнання: історичний, діалектичний, логічний, емпіричний, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, узагальнення. Зі спеціальних методів у дослідженні застосовувалися: системний, структурно-функціональний, формально-юридичний методи, метод порівняльного правознавства й інші.

Ці методи створили основу для всебічного дослідження принципів правових гарантій прав фізичних і юридичних осіб під час здійснення державного контролю та нагляду, дали змогу порівняти принципи правових гарантій з іншими правовими категоріями, що супроводжують діяльність держави щодо забезпечення прав контрольованих осіб.

Результати. Функціонування суспільства неможливо уявити без державного управління, ефективність якого забезпечується різноманітними заходами, серед яких важливе місце належить контрольним. Управлінська діяльність є загальною функцією для всіх гілок влади, відповідно, контрольна діяльність, яка виступає частиною управлінської діяльності, є для них загальною. Контрольну діяльність можна схарактеризувати або з управлінського, або з юридичного погляду.

У першому випадку йдеться про функцію управління, стадію управлінського циклу, реалізацію принципу зворотного зв'язку в управлінні. У другому – про засіб забезпечення законності в реалізації виконавчої влади [1, с. 462].

Національна економічна стратегія на період до 2030 року ставить завдання щодо посилення гарантій захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарської діяльності у сфері державного нагляду (контролю) [2]. За формою вираження гарантії прав контрольованих осіб можна розділити на групи: гарантії-норми та гарантії-дії. Норми-гарантії – це безпосередньо визначені норми, закріплені в актах адміністративного права, які містять ідеальну модель поведінки учасників наглядових (контрольних) відносин, що дозволяє не допускати порушення прав контрольованих осіб, захищати їх у разі порушення.

Передбачені нормами права моделі правових засобів гарантій прав фізичних і юридичних осіб під час здійснення державного нагляду (контролю) набувають утілення через дії – юридичні й організаційні, які здійснюються компетентними державними органами, громадськими об'єднаннями, фізичними та юридичними особами. Дії – це вольові акти активності суб'єктів права, зміст яких становлять реакції, учинки, вербальні акти та їх комбінації.

У правовій науці юридичні дії розглядаються як різновид юридичних фактів, що зумовлюють виникнення, зміну та припинення правовідносин. В адміністративному праві під ними розуміють явища реального життя, які приводять правові норми в рух, перетворюють суб'єктів адміністративного права на суб'єктів конкретних адміністративних правовідносин. Правомірні юридичні дії здійснюють учасники контрольно-наглядових відносин. Вони породжують правові наслідки, які забезпечують реалізацію прав контрольованих осіб.

Скажімо, громадянин подав до вищого наглядового (контрольного) органу скаргу на результати перевірки. Подання скарги породжує активність вищого органу у вигляді вивчення скарги та документів, що додаються,

ухвалення рішення про перевірку відомостей, що містяться у скарзі, проведення перевірки.

Кінцевим результатом розгляду скарги може бути скасування результатів проведеної перевірки. Оскільки юридичні дії спричиняють рух контрольно-наглядових відносин в односторонньому порядку, то до порядку здійснення юридичної дії пред'являються спеціальні вимоги, які виражаються в певних технологіях.

Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» установив порядок оскарження рішень наглядових (контрольних) органів, дій (бездіяльності) їхніх посадових осіб [3].

За змістом юридичні дії, які призводять до юридичних наслідків чи мають певну юридичну спрямованість, різноманітні: реєстраційні, дозвільні, наглядові, запобіжні, припинення, забезпечувальні, ліцензійні, санкціонування.

Правові форми не вичерпують усіх форм здійснення державної влади. Існують неправові форми, які називаються організаційною діяльністю. Ця діяльність вимагає повного та суворого юридичного оформлення, пов'язана зі вчиненням юридично значущих дій і передбачає настання правових наслідків. Але це не означає, що організаційна активність учасників наглядово-контрольних відносин не регулюється правом. Вона є підзаконною та здійснюється в межах чинного законодавства та в межах компетенції суб'єкта адміністративно-правових відносин щодо загальної правової процедури вчинення дій.

Результати організаційних процесів можуть фіксуватися юридично: роз'яснення контрольованим особам прав, вивчення розпорядження проведення наглядового (контрольного) заходу фіксуються в акті чи відповідним актом. Наприклад, суд визнав незаконними дії наглядового (контрольного) органу через те, що розпорядження про проведення перевірки було видано після проведення перевірки, що суперечить вимогам закону, згідно з яким видання розпорядження або наказу про проведення перевірки та його

вручення посадовій особі мають передувати проведенню перевірки.

Теоретичний і практичний інтерес становить систематизація правових гарантій прав контрольованих осіб за способом впливу на суб'єктів права. Будь-який правовий засіб, яким і є гарантія, використовує для регулювання суспільних відносин різні прийоми.

У юридичній літературі зазвичай виділяють три основні методи, властиві будь-якій галузі права, зокрема й адміністративному праву: розпорядження (зобов'язання), заборони та дозволи. Практика набагато різноманітніша: регулюючий вплив на соціальне середовище можна здійснювати іншими засобами. Зокрема, регулюючий характер визнається за принципами правового регулювання, заохочувальними засобами, заходами відповідальності. Ученими визнається існування способу рекомендацій.

Залежно від способу гарантування всі правові гарантії прав фізичних і юридичних осіб під час здійснення державного нагляду (контролю) можуть бути розділені на сім груп: ідеолого-правові (гарантії-принципи); що зобов'язують (гарантії-обов'язки); забороняючі (гарантії-заборони); що дозволяють (гарантії-дозволи); заохочувальні (гарантії-заохочення); несуть характер відповідальності (гарантії-санкції); рекомендаційні (гарантії-рекомендації).

Певний гарантійний заряд щодо позицій дотримання прав контрольованих осіб несуть принципи наглядової (контрольної) діяльності.

Принципи, як правові норми загального, найбільш абстрактного характеру, у концентрованому вигляді виражають основні властивості наглядової (контрольної) діяльності та виконують роль ціннісно-орієнтаційних засад для наглядових (контрольних) органів у відносинах із контрольованими особами.

Особливо значущі загальні правові орієнтації ухвалення рішень у нерегульованих правових ситуаціях. Основні спеціальні засади наглядової (контрольної) діяльності закріплені в Законі України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Порівняно з редак-

цією зазначеного Закону до внесення доповнень Законом «Про внесення змін до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» щодо лібералізації системи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (2016 рік), що вніс ще три принципи, кількість принципів збільшилася до сімнадцяти [4]. Нові принципи державного нагляду та контролю набули яскраво вираженої гарантійної спрямованості для контрольованих осіб.

У реальному вигляді система принципів державного нагляду (контролю) виглядає так: законність і обґрунтованість; стимулювання сумлінного дотримання обов'язкових вимог; пропорційність втручання в діяльність контрольованих осіб; охорона прав і законних інтересів, повага до гідності особистості, ділової репутації контрольованих осіб; неприпустимість зловживання правом; дотримання таємниці, що охороняється законом; відкритість і доступність інформації про організацію та здійснення державного нагляду (контролю); оперативність під час здійснення державного нагляду (контролю), дотримання умов міжнародних договорів України; незалежність органів державного нагляду (контролю) від політичних партій і будь-яких інших об'єднань громадян; наявність одного органу державного нагляду (контролю) у складі центрального органу виконавчої влади; недопущення встановлення планових показників чи будь-якого іншого планування щодо притягнення суб'єктів господарювання до відповідальності та застосування до них санкцій.

Не зупиняючись на всіх вимогах, назвімо основні, які безпосередньо стосуються забезпечення дотримання та захисту прав контрольованих осіб.

Відповідно до принципу законності й обґрунтованості, діяльність з організації та здійснення державного нагляду (контролю) повинна здійснюватися на підставі та відповідно до законів і ухвалених відповідно до них нормативно-правових актів України, а дії та рішення наглядового (контрольного) органу та посадових осіб, які здійснюють

контрольне (наглядове) провадження, мають бути законними й обґрунтованими.

Велике значення для дотримання прав контрольованих осіб має вимога цього принципу про те, що відкриття наглядового (контрольного) провадження, проведення наглядових (контрольних) заходів, здійснення наглядових (контрольних) дій, збирання доказів, ухвалення рішень за результатами наглядових (контрольних) заходів, оцінка виконання рішень наглядових (контрольних) органів повинні здійснюватися уповноваженим органом, посадовцем у межах компетенції, установленій відповідно до закону.

Принцип стимулювання сумлінності орієнтує контрольно-наглядові органи для проведення превентивних заходів, вкладених у зниження ризику завдання шкоди. Превентивне регулювання як випереджальний правовий вплив, зумовлений негативними явищами [5, с. 42]. Ці заходи є пріоритетними щодо проведення наглядових (контрольних) заходів. Іншою важливою вимогою є застосування контрольно-наглядовими органами заходів, які забезпечують стимули до сумлінного дотримання контрольованими особами обов'язкових вимог і мінімізації потенційної вигоди від порушення обов'язкових вимог.

Керуючись принципом пропорційності втручання в діяльність контрольованих осіб, наглядові (контрольні) органи під час вибору контрольно-наглядового або профілактичного заходу, ужиття запобіжних заходів або усунення порушень обов'язкових вимог зобов'язані виходити з того, що ці заходи мають бути пропорційні шкоді, якої завдано або може бути завдано цінностям, що охороняються законом, обмежуватися тільки тими заходами, які достатні для забезпечення дотримання вимог. Не допускається завдання неправомірної шкоди контрольованим особам, їхнім представникам чи майну.

Основна вимога принципу охорони прав і законних інтересів контрольованих осіб, поваги до гідності особи, ділової репутації контрольованих осіб у тому, що під час організації та здійснення державного нагляду (контролю) наглядовий (контрольний) орган зобов'язаний

визнавати, дотримуватися та захищати права та свободи контрольованих осіб.

Посадові особи наглядового (контрольного) органу під час проведення наглядово-контрольних заходів зобов'язані роз'яснювати контрольованій особі (її представнику), іншим учасникам наглядового (контрольного) провадження права, обов'язки та відповідальність, забезпечувати можливість здійснення прав. Під час організації та здійснення державного нагляду (контролю) забороняється ухвалення рішень і вчинення дій (бездіяльність), що принижують гідність особи або необґрунтовано применшують ділову репутацію.

Принцип неприпустимості зловживання правом вимагає від посадових осіб наглядових (контрольних) органів не допускати використання повноважень із метою запобігання законній діяльності контрольованих осіб, затягування чи перешкоджання нормальному перебігу наглядового (контрольного) провадження.

Відповідно до принципу дотримання таємниці, що охороняється, інформація, що становить комерційну, службову, іншу охоронювану законом таємницю, отримана посадовими особами наглядового (контрольного) органу під час здійснення повноважень, не підлягає розголошенню. Виняток становлять випадки, установлені законами.

Для забезпечення прав контрольованих осіб велике значення має реалізація принципу відкритості та доступності інформації про організацію та здійснення державного нагляду (контролю). Наглядовий (контрольний) орган забезпечує відкритість і доступність для контрольованих та інших осіб наявних відомостей, установлених законом.

Інформаційні ресурси й інформаційні системи державного нагляду (контролю) відповідно до закону містять різні відомості, пов'язані з організацією та здійсненням нагляду (контролю). Усі вони, а також реєстри, які використовуються для ведення обліку об'єктів контролю, і реєстр скарг на рішення наглядових (контрольних) органів, дії (бездіяльність) їхніх посадових осіб є відкритими. Виняток становлять відомості, вільне поши-

рення яких заборонено чи обмежено відповідно до законодавства України.

Принцип оперативності наглядово-контрольних заходів означає, що вони проводяться у строки, що не перевищують установлені законом. За можливості, необхідно скорочувати ці терміни, беручи до уваги такі обставини, як: достатність і ефективність наглядово-контрольних дій, мінімізація взаємодії посадових осіб наглядового (контрольного) органу з контрольованою особою, загальна тривалість наглядового (контрольного) провадження, характер порушення вимог, ступінь і розмір шкоди, якої завдано або може бути завдано цінностям, що охороняються законом, у результаті порушення вимог. Строки наглядового (контрольного) провадження можуть бути продовжені у випадках та в межах, установлених законом. Обставини, пов'язані з організацією роботи наглядових (контрольних) органів, не можуть братися до уваги як підстави для перевищення термінів здійснення наглядового (контрольного) провадження.

До системи принципів наглядової (контрольної) діяльності входять ще чотири принципи гарантійної спрямованості, як-от: результативність і ефективність державного нагляду (контролю); неприпустимість множинності державного нагляду (контролю); презумпція сумлінності діяльності контрольованих осіб; відповідальність наглядових (контрольних) органів за порушення прав контрольованих осіб.

Останні три принципи закріплені в Законі «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Результативність і ефективність державного нагляду (контролю) означає, що в разі браку або неефективності недержавних форм контролю результативними є ті перевірки та заходи щодо контролю, де були виявлені порушення вимог, що створюють загрозу завдання шкоди цінностям, що охороняються законом, за підсумками яких порушення були усунені. Відповідно до вимог цього принципу не допускається встановлення показників видів контролю, що ґрунтуються на кількості проведених наглядово-контрольних і превен-

тивних заходів, кількості виявлених порушень і кількості контрольованих осіб, притягнутих до відповідальності.

Варто зазначити, що каральна спрямованість перевірок ще зберігається. Побічно про це можна судити за результатом наглядової (контрольної) роботи у 2021 році, який був нетиповим із погляду здійснення державного нагляду (контролю) у зв'язку з ухваленими керівництвом держави заходами та рішеннями щодо обмеження кількості перевірок [6]. Хоча кількість перевірок скоротилася, знизилася кількість застосованих адміністративних стягнень, середня сума розміру штрафу, що накладається на порушника, збільшилася.

Зниження адміністративного навантаження на бізнес несе принцип неприпустимості множинності державного нагляду (контролю). Під час установлення видів контролю не допускається дублювання предметів державного нагляду (контролю), повноважень наглядових (контрольних) органів щодо тих самих об'єктів державного нагляду (контролю), проведення державного нагляду (контролю) з метою оцінки дотримання одних вимог кількома контрольованими органами щодо одного об'єкта контролю.

Принцип презумпції сумлінності діяльності контрольованих осіб довів ефективність і затребуваність із боку осіб, що перевіряються. Вказана норма-принцип зобов'язує посадову особу, яка здійснює державний контроль, довести наявність порушення, щоб зазначена особа мала право видати припис. Суди неодноразово вбачали порушення цього принципу в діях наглядових органів.

Принцип відповідальності наглядових (контрольних) органів за порушення прав контрольованих осіб безпосередньо корелюється з нормою статті 166²¹ «Порушення порядку здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» Кодексу України про адміністративні правопорушення, що встановлює адміністративну відповідальність за недотримання посадовими особами органів державного нагляду (контролю) вимог законодавства про державний нагляд (контроль) [7].

Обов'язки суб'єктів державного нагляду (контролю) як гарантії постають у вигляді розпоряджень посадовим особам наглядово-контрольних органів здійснювати певні дії на користь контрольованих осіб, щоб під час здійснення державного нагляду (контролю) забезпечувалися умови для реалізації прав.

Перелік основних обов'язків наглядово-контрольних органів містить базовий Закон «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Відповідно, контролери зобов'язані: роз'яснювати контрольованій особі (її представнику), іншим учасникам контрольно-наглядового провадження права обов'язки, відповідальність, забезпечувати можливість здійснення прав; проводити контрольно-наглядові заходи на законній підставі та відповідно до призначення під час виконання службових обов'язків за наявності відповідної інформації в єдиному реєстрі наглядово-контрольних заходів, а в разі взаємодії з контрольованими особами проводити заходи із пред'явленням службових посвідчень, інших документів, передбачених законами; не перешкоджати контрольованим особам, їхнім представникам бути присутніми під час проведення наглядово-контрольних заходів, давати роз'яснення з питань, що належать до предмета державного нагляду (контролю); надавати контрольованим особам, їхнім представникам, присутнім під час проведення

наглядових (контрольних) заходів, інформацію та документи, що належать до предмета державного нагляду (контролю), знайомити контрольованих осіб, їхніх представників із результатами наглядових заходів.

Практична реалізація засобів контрольно-наглядової діяльності зумовлена наявністю широкого комплексу дискреційних повноважень у посадових осіб, унаслідок чого порушується структура контрольного процесу, отже – права підконтрольних суб'єктів [8, с. 82].

Висновки. Законодавство України містить розгалужений перелік принципів гарантій прав фізичних і юридичних осіб під час проведення державного нагляду (контролю). Варто визнати, що користування гарантіями та їх застосування не завжди ефективне. Бізнес через необґрунтовані перевірки несе організаційні, матеріальні й іміджеві витрати. Практика застосування правових гарантій на користь охорони та захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб під час проведення державного нагляду (контролю) потребує вдосконалення. Умовою підвищення ефективності правової гарантованості прав контрольованих осіб є забезпечення комбінованої й узгодженої дії різних видів правових гарантій. Держава зобов'язана постійно здійснювати пошук нових результативних принципів-гарантій, а фізичним і юридичним особам важливо знати гарантії, процес їхньої дії та використовувати під час реалізації прав.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України (загальна частина) : навчальний посібник / О.І. Остапенко. Львів : СПОЛОМ, 2021. 616 с.
2. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>.
3. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/877-16>.
4. Про внесення змін до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» щодо лібералізації системи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 03.11.2016 р. № 1726-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1726-19>.
5. Єсімов С.С. Превентивне регулювання: теоретичні аспекти. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 3 (9). С. 40–47.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 17.03.2020 р. № 530-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/530-20>

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

8. Гурковський М.П., Сидор М.Я. Принципи процесуального режиму державного нагляду (контролю) у сфері діяльності МВС України. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 3 (9). С. 77–83.

References:

1. Ostapenko, O.I., Kovaliv, M.V., Yesimov S.S., et. al. (2021). *Administrativne pravo Ukrainy (zahalna chastyna): navchalnyi posibnyk* [Administrative law of Ukraine (general part): textbook]. Lviv : SPOLOM, 616 p. [in Ukrainian].

2. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.03.2021 r. № 179 [On the approval of the National Economic Strategy for the period until 2030 : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 179 of March 03, 2021]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

3. Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti : Zakon Ukrainy vid 05.04.2007 r. № 877-V [On the basic principles of state supervision (control) in the field of economic activity : Law of Ukraine № 877-V of April 05, 2007]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/877-16> [in Ukrainian].

4. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti” shchodo liberalizatsii systemy derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti : Zakon Ukrainy vid 03.11.2016 r. № 1726-VIII [On making changes to the Law of Ukraine “On the basic principles of state supervision (control) in the field of economic activity” regarding the liberalization of the system of state supervision (control) in the field of economic activity : Law of Ukraine № 1726-VIII of November 03, 2016]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1726-19> [in Ukrainian].

5. Yesimov, S.S. (2020). Preventyvne rehuliuвання: teoretychni aspekty [Preventive regulation: theoretical aspects]. *Sotsialno-pravovi studii (Social and Legal Studios)*, 3 (9), 40–47 [in Ukrainian].

6. Pro vnesennia zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy, spriamovanykh na zapobihannia vynyknenniu i poshyrenniu koronavirusnoi khvoroby (COVID-19) : Zakon Ukrainy vid 17.03.2020 r. № 530-IX [On making changes to some legislative acts of Ukraine aimed at preventing the emergence and spread of the coronavirus disease (COVID-19) : Law of Ukraine № 530-IX of March 17, 2020]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/530-20> [in Ukrainian].

7. Kodeks Ukrainy pro administrativni pravoporushennia : Zakon Ukrainy vid 07.12.1984 r. № 8073-X [Code of Ukraine on Administrative Offenses : Law of Ukraine № 8073-X of December 07, 1984]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].

8. Hurkovskiyi, M.P., Sydor, M.Ya. (2020). Pryntsyipy protsesualnoho rezhymu derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi diialnosti MVS Ukrainy [Principles of the procedural regime of state supervision (control) in the field of activity of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Sotsialno-pravovi studii (Social and Legal Studios)*, 3 (9), 77–83 [in Ukrainian].